קנג א ב ג מיי' פט"ז מהל' אישות הל' כח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' ק סעי' יב:
קנד ד מיי' פ"י מ' סס הל' יא ועיין סס במ"מ סמג סס טוש"ע אה"ע סי' נה סעי' ו:

נאמן לומר פרעתי הכל במגו דאי בעי אמר אין את אשתי וא"ת דבפרק אלמנה ניזונית (כתובות דף נ.) ופס ד"ה יתומים) בעי רבי יוחנן היא אמרה לא נתנו מזונות ויתומים אמרו נתנונו על מי להביא ראיה והא אית ליה הכא דלא אמר כלום וי"ל דהתם מיירי במזונות דלשעבר ולא בלהבא:

לא אמר כלום. ולא מבעי' במקום שאין כותבין כתובה או במקום שכותבין ויש עדים שנשרפה כתובתה דאינו נאמן לומר פרעתי אם יש לה עדי גירושין אלא אפי' במקום שכותבין כתובה ואינה מוציאה הכתובה אינו נאמן לומר פרעתי אפי' אם היא מודה שהכתובה היא בידה וגם הגט בידה נפרעת בעדי הגט גרידא ואע"ג דמה שנשאר שטר כתובה בידה הוא מפסיד שאם תחזור ותתבע הכתובה הוא יכתוב שובר שלא תגבה פעם שניה ואפילו אם יפסיד שוברו יכול לומר פרעתי מנה מגו דאלמנה נשאתיך אם אין לה עדי היומא או פרעתי הכל במגו דאין את אשתי אם אין לה עדי קדושין אבל עכשיו שהכתובה היא בידה תגבה שנית מאתים אם יפסיד שוברו שכתוב בכתובה בתולתא דא מ"מ נפרעת בעדי גירושין לבד אלא חזרת כתובתה וגו' רבי יוחנן אית ליה פרק גט פשוט (ב"ב דף קעא: ופס) כותבין שובר:

הוציאה גט [ואין עמו כתובה] גובה כתובתה. והכי פירושא דמתני' לר' יוחנן הוציאה גט אפי' עדי הגט ואע"פ שמודה שכתובה וגט בידה נפרעת בעדי הגט דכותבין שובר הוציאה כתובתה ואין עמה גט פי' עדי הגט היא אומרת אבד גיטי שהלכו להם עדי הגט והוא אומר פרעתי ואבד שוברי שעשו לי שלא תגבה שנית נאמן במגו דאי בעי אמר לא גרשתיך וא"ת אם אמר לא גרשתיך יתחייב לה שאר כסות ועונה וי"ל דטענו חטין והודה לו בשעורין פטור אף מן השעורין כדאיתא בהמניח (ב"ק דף לה:) והא דתניא בריש שני דייני גזירות (כתובות דף קז:) האשה שאמרה גרשני בעלי מתפרנסת עד כדי כתובתה התם שמא אם היה הבעל בפניו היה מודה לדבריה אבל אם היה אומר לא גרשתיך פטור אף מן המזונות וא"ת והיכי מצי אמר לא גרשתיך הא איכי מהימנא דאמר רב המנונא פ' אשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת יש לומר אם מודעת כתובתה או אם יש קטטה בינו לביניה אינה נאמנת כמו בתת בעלה דנאמנת וזה הענין אינה נאמנת בפ' האשה שהלכה (יבמות דף קטז. קיז.) ומן הסכנה ואילך שיראה להביא עדי הגט נפרעת אע"פ שיש לו מגו ואע"ג דבשילהי הכותב (כתובות דף פט: ופס) פריך מי ליכא עדי גירושין במאי גביא ליהמניה במגו היינו דוקא לרב דלית ליה דר' יוחנן דאמר הכא דלא אמר כלום אבל לר' יוחנן שיפה כחה קודם הסכנה שאינו נאמן לומר פרעתי לאחר הסכנה נמי יש ליפות כחה דלא יועיל מגו שלו ואייר כולה מתני' אף במקום שכותבין כתובה ואביי נמי מסיק כר' יוחנן ומוקי מתני' אף במקום שכותבין כתובה וקשה דבפרק גט פשוט (ב"ב דף קעא:) אמר אביי אבד שוברו של זה יאכל הלה וחדי משמע דסבר דאין כותבין שובר וא"כ הוציאה גט ואין עמו כתובה אמאי נפרעת הא כיון דמפסיד במה שנשאר שטר כתובה בידה כדפירש' לא יפרע עד שמוציא כתובה ויקרעוה ויש לומר דאביי קבל דברי רבא דאמר עבד לוה נאמן לומר פרעתי המקנא (סוטה דף ז: ופס ד"ה אמר) דתנן אמרה נטמאתי שוברת כתובתה ופריך בגמ' ש"מ דכותבין שובר אמר אביי תני מקרעת דחויא בעלמא הוא כלומר מהכא לא תדוק שגם רבא דאית ליה כותבין שובר דהי התם במקום שאין כותבין כתובה ושמואל דאית ליה אין כותבין שובר ומוקי הך מתני' פרק הכותב במקום שאין כותבין כתובה מלי סבר כר' יוחנן דלא אמר כלום והוציאה הגט היינו עדי הגט ואע"פ שמפסיד בגט שנשאר בידה שאם לא היה בידה יכול לומר פעם אחרת אם יפסיד שוברו לא גרשתיך אם אין לה עדי הגט מ"מ היא תאמר בעינא לאנסובי ביה דלית ליה דכתבינן ביה גיטא דנן קרענוהו כאביי דבסמוך והוי כמו היכא דלא אפשר דכתבינן שובר כדאיתא בשילהי הכותב (כתובות דף פט: ופס) כתובה ואין עמה גט שכתב לה ואין עמה גט היינו עדי הגט לא יפרע דנאמן לומר פרעתי מגו דלא גרשתיך ומן הסכנה ואילך גובה אפילו בלא עדי הגט כדפרישית לר"י ורב מוקי התם מתני' בין במקום שאין כותבין כתובה בין במקום שכותבין כתובה וגביא מנה מאתים ע"י שטר גט וקרעינן ליה דלא תיהדר ותגבי ביה וכתבינן ע"ג גיטא דנן כו' ופליג אאביי דבסמוך ותוספת ע"י כתובה לבדה עם עדי הגט שלא יהא לו מגו דלא גרשתיך ופליג נמי ארבי יוחנן דאמר לא אמר כלום וגביא בעדי הגט גרידא:

אי לאו דדלאי לך חספא בו'. וא"ת וכי דרך למצא מרגליות תחת חרסי' ומפרש ר"ת דבקרקעית היס אבנים רחבות ונראות כחרסים ותחתיהן נמצאים המרגליות ובהחובל (ב"ק דף צא.) נמי אמרינן צלצל במים אדירים והעלית בידך חרס:

אלמנה מן האירוסין במאי גביא. וא"ת אלמנה מן הנישואין ובמקום שאין כותבין כתובה לפרוך במאי גביא אי לא אמרינן דלא אמר כלום דמן האירוסין אין יכול להוכיח דאית לה כתובה ולפרוך מן הנישואין במקום שאין כותבין וי"ל דבמקום שאין כותבין אתי שפיר דאינו נאמן לומר פרעתי כיון דלא נתקנה כתובה באותו מקום אלא במקום שכותבין בשלמא אי לא נתקנה כתובה אלא בשביל תוספת אבל מנה ומאתים אינו נאמן לומר פרעתי להכי מן האירוסין דאין לה תוספת לא תקינו כתובה אבל אי אף משום מנה ומאתים תקנו לכתוב כתובה דנאמן לומר פרעתי מן האירוסין נמי יהא נאמן לומר פרעתי ויתקנו לכתוב כתובה:

מן האירוסין מנא ליה דאית לה כתובה. ולא מצי למיפסט מהא דתניא פ' מי שמת (ב"ב ד' קמה.) המארס את האשה בתולה גובה מאתים כו' דאיכא לדחוי נמי בדכתב לה וסיפא איצטריך ליה דקתני מקום שנהגו להחזיר קדושין כו' ומ"מ אמת הוא דאורסה יש לה כתובה אפי' לא כתב לה כדמוכח פרק האומר (קדושין ד' סה. ופס) דקאמר היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך הוא מותר בקרובותיה ואם נתן גט מעצמו כופין אותו ונותן לה כתובה והתם ע"כ לא כתב לה דאי כתב לה היכי מצי למימר לא קדשתיך דאין דרך לכתוב כתובה קודם קדושין וכן מוכח פרק נערה (כתובות ד' מד.) וכאן אינו רואה להוכיח אלא מן ברייתא או מן משנה ולא מן מימרות האמוראים אי נמי הכי קבעי באלמנה מן האירוסין דלא תגבי בעדי מיתה דליטעון ולימא פרעתיה אבל בגרושה אף מן האירוסין פשיטא ליה דאית לה כתובה דגובה בשטר גט כמו גרושה מן הנישואין במקום שאין כותבין וקורעין הגט ונכתוב אגביה גיטא דנן כו' ובמסקנא דסבר אביי כרבי יוחנן הטוען כו' דלא אמר כלום אפי' אלמנה מן האירוסין אית לה כתובה[1]:

אטו

במקום שאין כותבין כתובה. אלא סומכין על תנאי ב"ד ותגבה לעולם עד שיוציא הבעל שובר. דגט שמעיד שגירשה הוא מוכיח שחייב הוא לה כתובה: **אי נא.** נקיט לה: **לא גביא.** אי משום דחיישינן דלמא הדרא ומפקא כתובה וגביא זימנא אחריתי א"נ משום דאי בעי אמר פרעתי: **לאו מנאה היא דאמרי.** דבמקום שכותבין שטר כתובה יכול לטעון פרעתי דאם כן אלמנה מן האירוסין דאף במקום שכותבין אין כותבין מן האירוסין: **במאי גביא.** כתובה על כרחך בעדי מיתת בעל: **לטעון.** יורש ולומר פרעתי: **בתקנתא.** שתקנו כתובה לאורסה והלא הכל יטענו פרעתי: **גובה את הכל.** דין כתובה של תנאי ב"ד דהיינו מנה ולאלמנה ומתים לבתולה דין תוספת: **שלא לתבע לה.** את התוספת: **דיקא נמי.** דבכתב לה מייר: מאי

לא אמר כלום מאי טעמא כל מעשה בית דין כמאן דנקיט שטרא בידיה דמי א"ל רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן ולא משנתינו היא זו הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה[6] א"ל אי לאו דדלאי לך חספא לא משכחת מרגניתא תותה אמר אבי מאי מרגניתא דלמא במקום שאין כותבין כתובה עסקינן דגט היינו כתובתה אבל במקום שכותבין כתובה אי נקיטא כתובה גביא אי לא לא גביא הדר אמר אבי לאו מלתא היא דאמרי דאי סלקא דעתך במקום שאין כותבין כתובה עסקינן אבל במקום שכותבין כתובה אי נקיטא כתובה גביא אי לא לא גביא אלמנה מן האירוסין במאי גביא בעדי מיתת בעל לטעון ולימא פרעתיה וכי תימא הכי נמי אם כן מה הועילו חכמים בתקנתן א"ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי אלמנה מן האירוסין דאית לה כתובה מנא לן אילימא מהא דתנן תאארמלה או נתגרשה בין מן האירוסין ובין מן הנישואין גובה את הכל דלמא היכא דכתב לה וכי תימא מאי למימרא לאפוקי מדרבי אלעזר בן עזריה דאמר ישלא כתב לה אלא על מנת לכונסה אצטריכא ליה דיקא נמי דקתני גובה את הכל אי אמרת בשלמא דכתב לה היינו דקא תני גובה את הכל אלא אי אמרת דלא כתב לה מאי

מוסף רש"י

הוציאה גט ואין עמו כתובה. קס"ד באומרת אבד שטר כתובתי, גובה כתובתה. ואינו יכול לטעון פרעתיך והחזרת לי שטר כתובתיך וקרעתיו, משום דתנאי כתובה מעשה ב"ד הוא, ומהכא נפקא לן בנ"מ (כאן) הטוען אחר מעשה ב"ד ב"ד לא אמר כלום, מ"ט כל מעשה ב"ד כמאן דנקיט שטרא דמי (כתובות פח: פט.). דדלאי. הגהמתי (מכות כא:) אי לאו דאמרי לך לא הוית מסיק אדעתך (יבמות צב:). ואלמנה מן האירוסין דאית לה כתובה. בתנאי ב"ד אם לא כתב לה, מנלן (כתובות פט:). גובה את הכל. מנה מאתים ומוספת (שם מז.). שלא כתב לה. המוספת, אלא על מנת לכונסה. ואם מת באירוסין אין לה אלא עיקר כתובה (שם פט:). אלא אי אמרת דלא כתב לה. ובתנאי ב"ד הוא דגביא לאלמנה מנה ומאתים לבתולה הוא דאית לה, שהרי אין כאן תוספת (שם).

[1] כתובות פח:, ב) [יבמות לב: מכות כא:], ג) [כתובות פט:], ד) כתובות מז. נד: פט:, ה) [יבמות קטז.], ו) [וע"ע תוס' יומא יט: ד"ה מי איכא],